

З огляду на наведене, слід відмітити, що семінар-практикум, як одна із форм навчання дозволяє за досить короткий час опанувати базові знання та навички з вузької тематики та зацікавити до вивчення тематики в подальшому.

Список використаних джерел

1. Стратегія розвитку суддівської освіти в Україні на 2021-2025 роки. URL: <http://nsj.gov.ua>

2. Концепція національних стандартів суддівської освіти, схвалена Науково-методичною радою Національної школи суддів України, протокол від 23.12.2014 № 5. URL: <http://nsj.gov.ua>

3. Стандартизовані вимоги до підготовки та проведення семінарів-практикумів, схвалені Науково-методичною радою Національної школи суддів України (протокол від 21.01.2019 р. № 1). URL: <http://nsj.gov.ua>

4. Фулей Т., Буруковська Н., Будниченко Т., Савченко Г. Методичні рекомендації для тренерів щодо розроблення та проведення тренінгів. К.: ФОП Демчинський О.В., 2017. 92 с.

Лапка Оксана Ярославівна,

доцент кафедри теорії держави та права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;

Пендюра Максим Миколайович,

завідувач кафедри теорії держави та права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ДЕОНТОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Глибокі трансформаційні процеси, система реформ, що проходить держава – Україна, сприйняття суспільством традиційних європейських стандартів демократії та впровадження їх у всі сфері громадянського суспільства, що формується, вимагає від кожного її представника усвідомленого, відповідального ставлення та виконання конституційних обов'язків. Цей аспект особливо стосується осіб, які залучені до державницьких процесів побудови демократичної, правової соціальної держави. Мова йде, в першу чергу, про державних службовців, працівників правоохоронних структур, на яких

покладається обов'язок сформувати належну систему державного управління, яка б забезпечила ефективну охорону та захист прав і основоположних свобод людини та громадянина. Але разом з цим, вирішення багатьох проблем, що виникають у сфері державного управління, значною мірою залежить й від правової культури кожного з членів громадянського суспільства, якості законодавства, інших правових явищ та й самої культури високопосадовців [1, с. 5].

Особливого значення ці питання набувають в контексті затвердженої нової Національної стратегії у сфері прав людини [1], що передбачає подальше удосконалення діяльності держави та її органів щодо утвердження та забезпечення прав і свобод людини, створення дієвих механізмів їх реалізації та захисту, розв'язання системних проблем з врахуванням нових викликів та міжнародних вимог у зазначеній сфері. З цією метою у ній було визначено стратегічні напрями, завдання і сформульовані очікувані результати.

Аналіз Національної стратегії вказує, що значна кількість завдань по її реалізації покладається на правоохоронні органи, зокрема і Національну поліцію України. Зокрема, в результаті її реалізації передбачається формування більш ефективної системи запобігання, протидії та розслідування кримінальних правопорушень: проти життя людини; пов'язаних із катуванням, жорстоким, нелюдським або таким, що принижує гідність, поводженням чи покаранням; пов'язаних із насильницьким зникненням, незаконними затриманнями та триманням під вартою; правопорушень проти журналістів та правозахисників; щодо незаконного втручання у право на свободу мирних зібрань, зокрема щодо нападів на учасників таких зібрань; правопорушень, вчинених з мотивів нетерпимості; пов'язаних із насильством за ознакою статі, експлуатацією та торгівлею людьми, зокрема вчинених на тимчасово окупованій території України, у районах проведення антитерористичної операції тощо [1]. Ці та інші завдання вимагають від працівників поліції професійного підходу до виконання своїх обов'язків, використання комплексу знань та специфічних вмінь та навичок, застосування специфічних форм взаємодії з населенням та ін. У зв'язку з цим важливого значення набуває формування належних підходів до підготовки даних фахівців.

Відповідно до Стратегії розвитку МВС України [2] одним із кроків формування ефективної державної політики у сфері охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави є

формування стабільного та високопрофесійного кадрового складу органів системи МВС, який здатний належно реагувати на виклики та загрози у визначених сферах. Враховуючи це, а також стан реформування освіти, науки, та правоохоронних органів в цілому, на порядку денному постають питання належної деонтологічної підготовки правоохоронців-правників. Адже саме професійна деонтологія покликана сформувати професійну культуру та правничу етику, ознайомити із сучасними підходами до юридичної діяльності, розвинути логіку професійних дій тощо.

Ці пріоритети є основоположними і в рамках здійснення реформ вищої освіти, зокрема і правничої. Вони передбачають трансформацію природного в позитивне право, орієнтацію на нові реалії загальносвітового розвитку, що дає змогу сформувати підготовку майбутніх правоохоронців-правників з огляду стандартів міжнародної освіти.

Професійна деонтологія є галуззю знань про професійний обов'язок, сутність і соціальне призначення професії, її етичні стандарти. В юриспруденції – це взаємостосунки між юристом, його колегами, клієнтами, їх родичами, учасниками судового процесу, свідками, обвинуваченими, потерпілими; етичні (належні) моделі поведінки юриста при виконанні професійних функцій судді, адвоката, прокурора, нотаріуса, слідчого [2, с. 35]. Відповідно, обізнаність деонтологічних основ професійної діяльності працівниками поліції дасть можливість сформувати у них внутрішній імператив службового обов'язку, який створить передумови та мотиви вибору норм поведінки у безпосередній практичній діяльності.

Професійні стандарти діяльності, її деонтологічні основи повинні формуватись у особи протягом усіх етапів її правової та професійної підготовки. Основні засади поліцейської деонтології як міждисциплінарної юридичної науки мають стати базовою, фундаментальною дисципліною, яку повинні вивчати усі майбутні поліцейські, оскільки без ґрунтовного ознайомлення з основними засадами цієї науки, отримання уявлення про ключові законодавчі акти, що регулюють діяльність органів та підрозділів поліції, неможливо підготувати свідомого, висококваліфікованого поліцейського, який був би здатний на належному рівні виконувати покладені на нього обов'язки. Саме в рамках ознайомлення з основними положеннями поліцейської деонтології можливо розкрити сутність соціально-сервісного призначення поліції та з'ясувати

місце поліції в системі органів публічної влади (у першу чергу тих, на які покладено обов'язок щодо реалізації правоохоронної функції держави), охарактеризувати ключові засади поліцейської діяльності як в Україні, так і за кордоном, розкрити особливості найбільш ефективних форм взаємодії поліції з інституціями громадянського суспільства [3, с. 13–14].

Сучасні деонтологічні підходи до професійної підготовки правоохоронців-правників повинні бути сформовані з урахуванням сучасного змісту практичної діяльності працівників поліції та міжнародних стандартів підготовки правоохоронців. Особливу увагу доцільно приділити деонтологічним засадам поліцейської діяльності щодо забезпечення прав і основоположних свобод людини і громадянина, принципам роботи поліції з населенням. З цією метою важливим є формування у майбутніх поліцейських належної правової культури, високих морально-етичних якостей, які дозволять їм ефективно виконувати поставлені перед ними завдання, налагодити належний рівень комунікації з населенням на основі взаємодовіри та взаємоповаги.

В загальному, професійна культура правника – це сукупність правил поведінки, сформованих правником під час своєї професійної діяльності, що обумовлюються сферою застосування професійних знань правника. До структури професійної культури правника входять правова, моральна, політична, психологічна, етична, естетична, інформаційна та інші культури, які розкривають духовно-національні (політична, національна), морально-правові (моральна, правова та певною мірою етична) та психологічні (психологічна, естетична, інформаційна, економічна тощо) почуття правників [3, с. 137].

Моральна та етична культура правника займає центральне місце з-поміж інших видів професійної культури, оскільки саме вона найбільш яскраво відображає його соціальне становище в суспільстві. Нерідко саме моральну культуру асоціюють з обов'язковими стандартами професійної поведінки правника загалом, оскільки під нею розуміють моральні якості, норми поведінки, правила, кодекси, звичаї, заповіді тощо [4, с. 140].

Отже, вивчення деонтологічних основ в межах професійної підготовки поліцейських дозволить сформувати їх професійну культуру та правничу етику, а в їх межах і культуру фахового мовлення.

Підсумовуючи вищевикладене, можна сказати, що фундаментом підготовки правоохоронця-правника мають бути деонтологічні основи – система морально-етичних норм, які

спрямують їх діяльність на утвердження правопорядку в суспільстві. Процес фахової підготовки необхідно здійснювати шляхом: гармонізації норм освітнього законодавства та завдань, які ставляться перед поліцейськими; розробки ефективної концепції професійної освіти в закладах зі специфічними умовами навчання; організації освітнього процесу спрямованого на формування деонтологічно зорієнтованої моделі особистості працівника поліції.

Список використаних джерел

1. Пендюра М. М., Старицька О. О. Поліцейська деонтологія : навч. посіб. К.: ФОП Маслаков, 2020. 276 с.

2. Національна стратегія у сфері прав людини: Указ Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1192021-37537>.

3. Стратегія розвитку МВС України до 2020 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 листоп. 2017 р. № 1023-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-2017-%D1%80#Text>.

4. Савіщенко В.М. Професійна деонтологія: її види та адміністративно-правове забезпечення: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (13.03.2020). ДДУВС. 2020. С. 34–36.

5. Юридична деонтологія. Від навчання до практики : навч. посіб. / [Л. В. Радовецька, С. П. Ляковська, О. О. Тихомиров та ін.]. Київ : Кондор, 2019. 296 с.

Лук'янець Валентина Станіславівна,
помічник ректора Національної академії
внутрішніх справ з гендерних питань,
кандидат юридичних наук, доцент

ОНОВЛЕНА НАЦІОНАЛЬНА СТРАТЕГІЯ У СФЕРІ ПРАВ ЛЮДИНИ: НОВІ ВИКЛИКИ ТА ЗАВДАННЯ

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ № 119/2021
Про Національну стратегію у сфері прав людини

► необхідність вдосконалення діяльності держави щодо утвердження та забезпечення прав і свобод людини, створення дієвих механізмів їх реалізації та захисту та розв'язання системних проблем

► події Революції Гідності – незворотне прагнення Українського народу до побудови правової та демократичної держави, в якій гарантуються та забезпечуються права і свободи людини